

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **I. V.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 1. 2011, č. j. 63 Az 30/2009 – 62,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 1. 2011, č. j. 63 Az 30/2009 – 62, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 7. 1. 2011, č. j. 63 Az 30/2009 - 62, neustanovil žalobci (dále jen „stěžovatel“) zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 6. 2010, č. j. 63 Az 30/2009 - 38, kterým nebyl stěžovateli ustanoven advokát jako zástupce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, (dále jen „ministerstvo“) ze dne 16. 4. 2009, č. j. OAM-243/VL-18-08-2009. Krajský soud vyšel z toho, že se stěžovatel domáhá podanou žalobou zrušení rozhodnutí ministerstva a vrácení věci k dalšímu řízení a že požádal o ustanovení advokáta pro řízení o žalobě. Proto mu doručoval tiskopis vzor 060 o. s. ř. v ukrajinském jazyce (vyjádření o osobních, výdělkových a majetkových poměrech). Stěžovatel si tuto zásilku nepřevzal. Doručovaná písemnost byla proto vyvěšena na úřední desce soudu a takto doručena stěžovateli dnem 17. 5. 2010. Usnesením ze dne 10. 6. 2010, č. j. 63 Az 30/2009 - 38, pak rozhodl krajský soud tak, že stěžovateli neustanovil zástupce z řad advokátů. Proti tomuto usnesení podal stěžovatel kasační stížnost a zároveň podal návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti. Krajský soud pak předložil kasační stížnost proti usnesení o neustanovení zástupce Nejvyššímu správnímu soudu, který věc vrátil

bez věcného vyřízení jednak s tím, že je třeba stěžovatele vyzvat k doplnění stížních bodů a jednak proto, že je třeba posoudit stěžovatelovu žádost o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti proti uvedenému usnesení. Krajský soud na základě těchto zjištění dospěl k závěru, že není třeba, aby byl stěžovatel zastoupen advokátem v řízení o kasační stížnosti proti předmětnému usnesení, a to pouze proto, že neprokázal své osobní a majetkové poměry.

Stěžovatel podal v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) až e) s. ř. s. V kasační stížnosti uvedl, že z Pobytového střediska v Kostelci nad Orlicí jezdí pravidelně na propustky, a patrně proto mu nebyl doručen ani tiskopis vzor 060 o. s. ř., ani výzva k vyzvednutí písemnosti. Podle jeho názoru je napadené usnesení nezákonné pro nesprávné posouzení právní otázky soudem, trpí vadami spočívajícími zejména v tom, že při zjišťování skutkové podstaty, z níž správní orgán vycházel, byl porušen zákon takovým způsobem, který mohl ovlivnit zákonnost tohoto rozhodnutí a pro tyto vady ho měl krajský soud zrušit, dále zjištění správního orgánu nemají oporu ve spise a jsou s ním dokonce v rozporu, a proto zde nebyly splněny zákonné podmínky pro zamítnutí návrhu. Konkrétní skutečnosti, v nichž spatřuje důvodnost kasační stížnosti však může uvést až v dodatečné lhůtě k výzvě soudu prostřednictvím advokáta, o jehož ustanovení žádá. Tato žádost je odůvodněna jeho časovou tísní a nedostatečnou orientací v právním řádu České republiky, pro kterou není schopen účinně hájit svá práva, ale i nedobrou finanční situací, která mu znemožňuje nechat se zastupovat advokátem, jehož by si sám zvolil. Stěžovatel, který současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a o osvobození od soudních poplatků, navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu při vázanosti rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a přitom shledal vadu uvedenou v § 109 odst. 3 s. ř. s. (nepřezkoumatelnost usnesení pro nedostatek důvodů), k níž musel přihlédnout z úřední povinnosti

Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti kasační stížnosti, se ve smyslu ust. § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem, byl do s. ř. s. zaveden zákonem č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Ve věcech azylu je nyní kasační stížnost mimořádným opravným prostředkem omezeným na případy objektivní nutnosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Z těchto důvodů bude kasační stížnost ve věcech azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní Nejvyššímu správnímu soudu zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To

prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v případě, že kasační stížnost se týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu nebo jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, přičemž rozdílnost v judikatuře může vyvstat na úrovni krajských soudů i Nejvyššího správního soudu. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je na místě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení, především procesního charakteru, proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

V dané věci předmětem přezkumu usnesení krajského soudu, kterým bylo rozhodnuto o neustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu ze dne 10. 6. 2010, č. j. 63 Az 30/2009 - 38, jímž krajský soud neustanovil stěžovateli zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě proti rozhodnutí ministerstva. Nejde tedy o rozhodnutí krajského soudu, které by se věcně zabývalo otázkou opodstatněností zamítnutí žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany.

Krajský soud při posuzování zákonných podmínek pro ustanovení zástupce v řízení o kasační stížnosti nejprve v napadeném popsal průběh celého řízení až do vydání usnesení ze dne 10. 6. 2010, č. j. 63 Az 30/2009 - 38, kterým stěžovateli nebyl ustanoven zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě. Následně popsal obsah pokynu Nejvyššího správního soudu, který vrátil spis bez věcného vyřízení a uzavřel celou věc tak, že není třeba, aby byl stěžovatel zastoupen advokátem v řízení o kasační stížnosti proti citovanému usnesení, a to pouze proto, že stěžovatel neprokázal ke dni vydání usnesení své osobní a majetkové poměry.

Způsob, jakým se vypořádal krajský soud se žádostí stěžovatele o ustanovení zástupce z řad advokátů ve vztahu k důkazům soustředěným k posouzení zákonných podmínek ve smyslu ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. tak nerespektuje zákonné požadavky na přezkoumatelnost rozhodnutí. Nejvyšší správní soud především poukazuje na konstantní

judikaturu Ústavního soudu (viz např. nález ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94 a ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97), podle níž jedním z principů představujícím součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy) a vylučujícím libovůli při rozhodování, je i povinnost soudů své rozsudky řádně a vyčerpávajícím způsobem odůvodnit (ve správním soudnictví viz ustanovení § 54 odst. 2 s. ř. s.). Z odůvodnění proto musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Nepřezkoumatelné rozhodnutí proto nedává dostatečné záruky pro to, že nebylo vydáno v důsledku libovůle a způsobem porušujícím ústavně zaručené právo na spravedlivý proces.

Stěžovatel odůvodnil svou žádost o ustanovení zástupce z řad advokátů především tím, že se nedostatečně orientuje v právním řádu České republiky, a proto může uvést konkrétní skutečnosti, v nichž spatřuje důvodnost kasační stížnosti, jen prostřednictvím advokáta. Krajský soud se s touto žádostí stěžovatele vypořádal v napadeném usnesení tak, že není třeba, aby byl zastoupen advokátem v řízení o kasační stížnosti proti usnesení, jímž mu nebyl ustanoven advokát, a to pouze proto, že neprokázal ke dni vydání usnesení své osobní a majetkové poměry. Tento závěr krajského soudu je nepřezkoumatelný, protože byl učiněn bez jakéhokoliv vyhodnocení popsaných okolností a právní problematiky a bez odkazu na zákonné předpisy, případně na judikaturu. Napadené usnesení tedy postrádá úvahy krajského soudu o vztahu mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, i když jde o nezbytné atributy řádného odůvodnění soudního rozhodnutí, které vylučují libovůli při rozhodování a naplňují požadavky práva na řádný a spravedlivý proces.

Nad rámec uvedeného je třeba dodat, že pokud nebude spolehlivě vyřešena shora uvedená otázka, je výzva krajského soudu, aby stěžovatel ve stanovené lhůtě doplnil kasační stížnost a uvedl, v jakém rozsahu a z jakých důvodů napadá rozhodnutí krajského soudu a jaké jsou konkrétní důvody kasační stížnosti (usnesení ze dne 7. 1. 2001, č. j. 63 Az 30/2009 - 65), když tvrdí, že se neorientuje v právním řádu České republiky pouze formální úkon. Obdobně je tomu i pokud jde o poučení krajského soudu, že podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem. Ve spise však není výzva krajského soudu, aby stěžovatel v přiměřené lhůtě předložil plnou moc advokáta. Není možné pominout ani úvahu o vztahu doby podání žádosti o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení ze dne 10. 6. 2010 (dne 7. 7. 2010) k závěru obsaženém v napadeném usnesení ze dne 7. 1. 2011, že stěžovatel neprokázal ke dni vydání usnesení ze dne 10. 6. 2010 své osobní a majetkové poměry.

Nejvyšší správní soud proto zrušil kasační stížností napadené usnesení krajského soudu pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí (§ 103 odst. 1 písm. d/ s. ř. s .) a věc z tohoto důvodu vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V tomto řízení bude na krajském soudu, aby se znovu zabýval žádostí stěžovatele o ustanovení zástupce z řad advokátů, postupoval přitom ve smyslu názoru zaujatého Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku a poté vydal přezkoumatelné rozhodnutí odpovídající zákonu.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

Krajský soud rozhodne v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. února 2011

JUDr. Eliška Cihlářová

předsedkyně senátu